

به نام خداوند بخشنده مهربان

راهنمای عملی در نواختن پیانو و کیبورد

نویسنده : علی معرف

بهمن ۱۳۹۱

تقدیم به استادان فرزانه و ارجمندم ، آقایان سید رسول آیزان (شهیدی) ، وهاب وجدانی ،شکر الله شهراسبی ، آرش فلاحی ، مهدی حیدری وعباس صال افزون که موسیقی را به من آموختند .

با تشکر از دوست و همراه گرامی جناب آقای علی خستدوانه

عناوین:

مقدمه	۴
علامت های سرکلید	۶
شناخت نت ها	۷
شناخت علامت های عرضی	۱۰
میزان	۱۲
علامت های ترکیبی	۱۳
ارزش زمانی نت ها	۱۵
خط اتحاد	۱۷
خط اتصال	۱۷
کسر میزان	۱۸
سکوت	۱۹
آکورد و هارمونی	۲۰
بداهه نوازی	۲۲
نکات مهم درباره طرز نواختن و اجرا	۲۳
جمع بندی مبحث هارمونی	۳۲
ورود به آهنگسازی	۳۶
منابع و مأخذ	۳۹

مقدمه :

هدف از نوشتن این رساله تقویت تکنیک های نوازندگی در کوتاه ترین زمان ممکن است.

بارها دیده شده است که هنرجویان با گذراندن کلاس های مختلف در آموزش گاه های موسیقی و دانشگاه ها، قادر به نواختن آهنگ های مد نظر خویش نیستند.

این مسأله از چند منظر قابل بررسی است از جمله آنکه:

۱- بیشتر محیط دانشگاه صرف آموزش های تئوری محض و ناکارآمد شده که کاملاً دست و پاگیر می باشد.

۲. موسیقی و هنر وابسته به احساس فرد است و اصولاً هنر اعم از نقاشی و مجسمه سازی و موسیقی آپستره (آزاد از قید و بندها) می باشد. هیچ گونه الزامی وجود ندارد که انگشت گذاری افراد دقیقاً مانند یکدیگر باشد و یا دو نوازنده دقیقاً مانند یکدیگر بنوازند.

۳. بسیاری از بزرگان دنیای موسیقی، دانش چندانی درباره نت نویسی و یا اصول هارمونی و یا کنترپوان ندارند اما وجه زیبایی شناسی (aesthetic)، در آثار آنان کاملاً هویداست. از جمله این افراد می توان به پاکو دلوسیا و اوتمار لیبرت در گیتار و یانی در پیانو اشاره کرد.

۴. به هیچ روی نواختن کتب بیر، هانون، اشمیت، برگمولر روش صحیحی در جهت آموزش هنر جو نیست. این کتب تنها و تنها روش های گرم کردن و کشیدگی انگشتان را فراهم می آورد حال آنکه هنر جو هیچ گونه آشنائی از قبل با این اتودها (روش ها) ندارد و بالطبع در ابتدای راه ممکن است از انجام این تمرینات خشک و بی هدف خسته شده و مسیر آموزش را ادامه ندهد.

(نکات ذکر شده در بالا غیر از نت خوانی معمول و رایج و نیز گام نوازی است که در دو صفحه پایانی کتاب بیر به طور تفصیلی به همراه انگشت گذاری ذکر شده است و تمرین مفیدی برای تقویت انگشتان دو دست است.)

اجرای نت آهنگ های ایرانی و کارهای استاد بنان، داریوش رفیعی، شهرداد روحانی و... با تنظیم ساده بسیار بهتر از اجرای کتب بالادر ابتدای امر برای هنرجویان ایرانی است.

۵. گام نوازی قبل از اجرا مسأله مهمی است اما برای تمرین در منزل و اینکه بخواهیم هفته ها پشت سر یکدیگر گام بزنیم، به هیچ روی تمرین هدفداری نخواهد بود.

در هنگام اجرای آهنگ مورد نظر نت های گام کاملاً در هم ریخته است بنابراین خلاقیت در این جا کارآمد تر از اصول از پیش طراحی شده است. هر فرد استیل و انگشت گذاری خاص خود را داراست و این مسأله خلاقیتی است منحصر به فرد که خداوند در نهاد آن فرد قرار داده است.

به هر تقدیر امیدوارم این رساله بتواند برای دوستان مفید به فایده باشد.

والسلام

علی معرف

علامت های سر کلید :

نت های موسیقی بر روی خطوطی به نام حامل قرار می گیرند که بوسیله ۵ خط زیر مشخص می گردد و خطوط آن از پائین به بالا شمارش می شوند.

نت های
یا زیر و در میان این خطوط قرار می گیرند .
علامت
نشان گر کلید سل است که

نت های دست راست پیانو (نت های دارای وسعت صدائی زیر) بوسیله آن نشان داده می شوند و بایستی بوسیله دست راست نت های این کلید را نواخت مگر آنکه در قطعه ذکر شده باشد با دست چپ نواخته شود. به نوعی می توان گفت تمامی نت های دارای صدای زیر (جنس صدای زنان) بوسیله این کلید مشخص می شوند . کلید دیگر در پیانو مربوط به نت های دارای وسعت صدای بم (صدای مردان) است که بوسیله دست چپ نواخته می شوند و بوسیله علامت زیر مشخص می شوند و به آن کلید فا گویند.

کلید فا

شکل بالا اقتباس از کتاب بیر - اپوس ۱۰۱

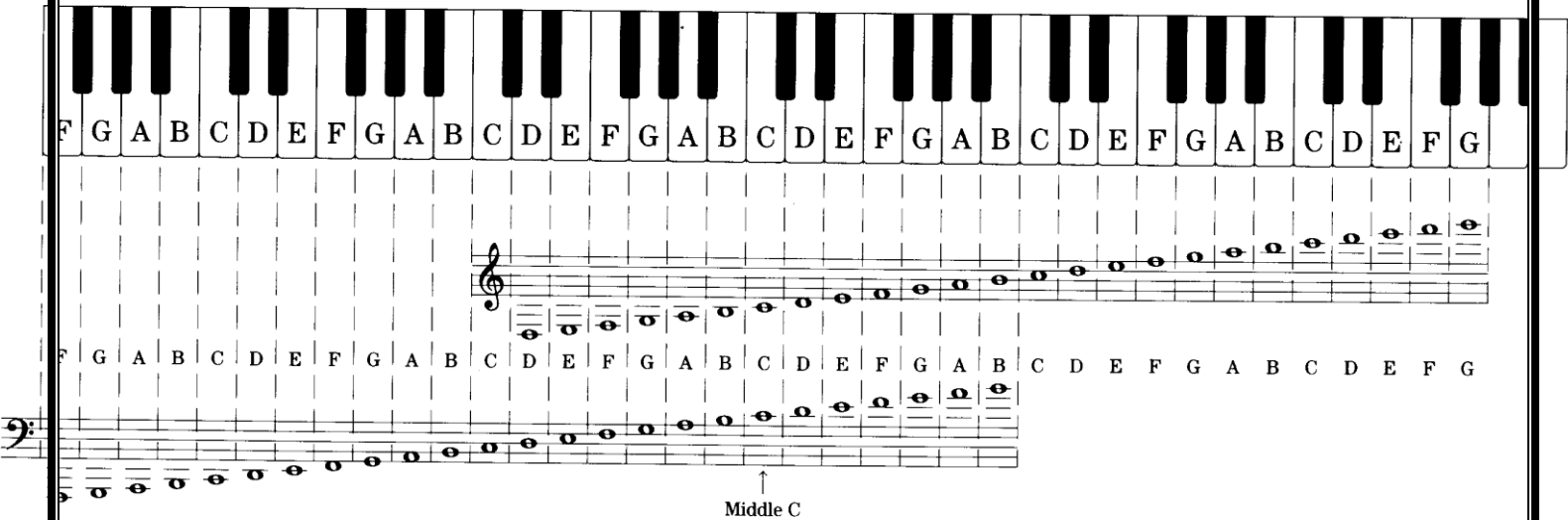
اولین شستی سفید رنگ قبل از گروه شستی های مشکی رنگ دوتائی در هر قسمت نت دو نام دارد که شستی دوتائی وسط پیانو که دقیقا روبروی محل نشستن ما قرار دارد (اگر روبروی پیانو بنشینیم) ،

قبل از این شستی ۲ تایی وسط قرار دارد و به آن دوی وسط یا C1 یا دو ۱ می گویند.

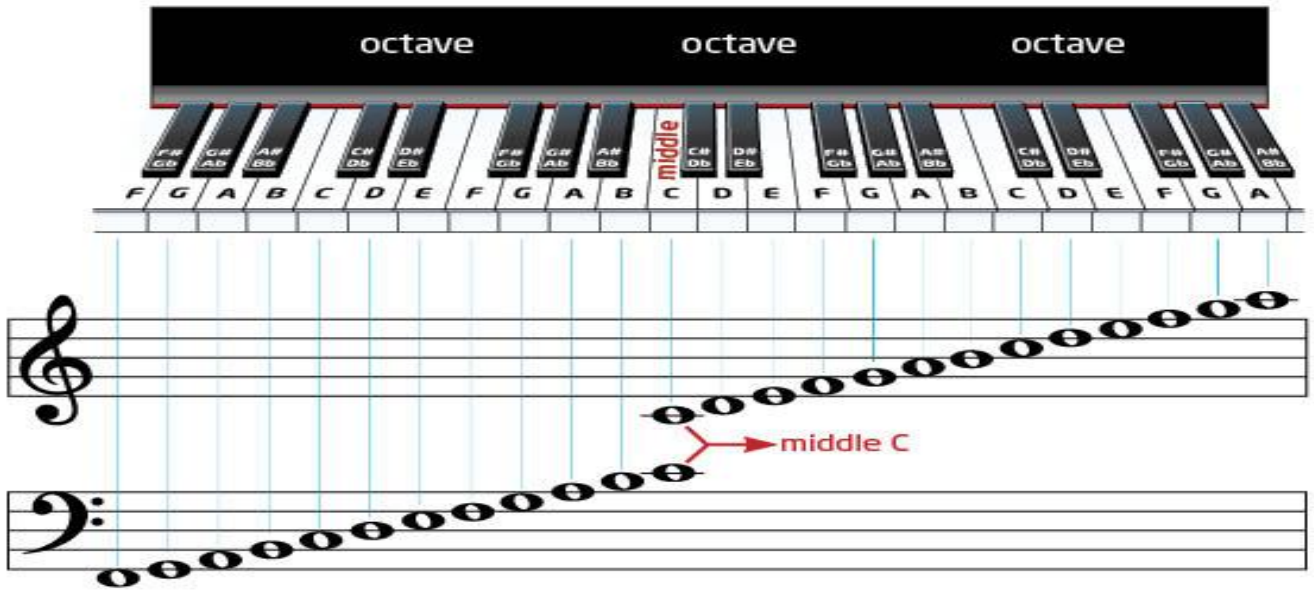
بهتر است حتی الامکان علایم لاتین نت ها را نیز بدانیم .

اگر از هر شستی سفید رنگ به سمت راست پیانو و به روی شستی مشکی سمت راست آن حرکت کنیم صدا را نیم پرده زیر کرده ایم و بالطبع اگر از هر شستی سفید به سمت چپ حرکت کنیم و شستی مشکی سمت چپ آن را بفشاریم ، صدا را نیم پرده بم تر کرده ایم .

در تصویر زیر اسامی نت ها و دوی وسط به صورت لاتین نشان داده شده است :

Middle c به معنای دوی وسط است که در سمت پائین و در سمت کلید فا با علامتی دیگر نشان داده شده است. این مساله بسیار مهم است که هر نتی در دست راست ، دارای علامتی دیگر در کلید فا است .

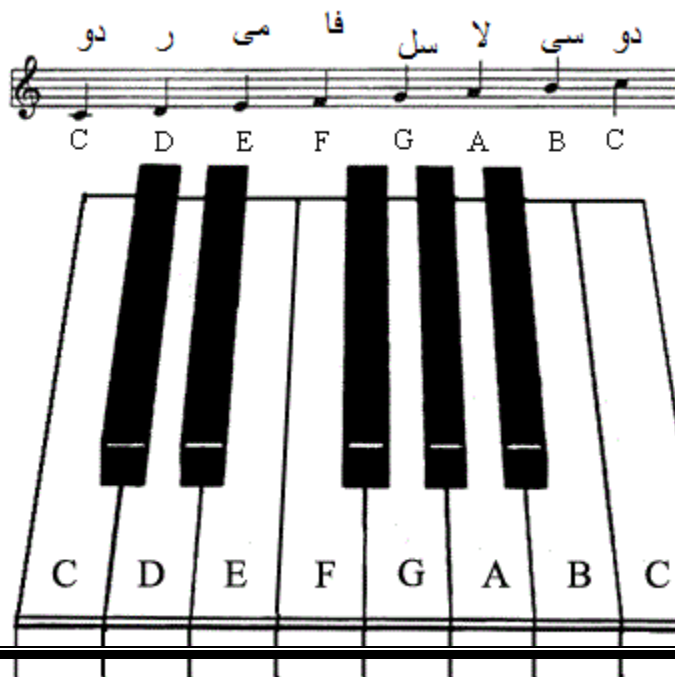

یعنی آنکه اگر ننتی را بخواهیم با دست راست بزنیم ، با یک علامت و اگر بخواهیم با دست چپ همان ننت را بزنیم ، این ننت با علامت دیگری نشان داده می شود.

همان گونه که در شکل بالا ملاحظه می فرمائید ، دو علامت مختلف ننت دو وسط یا 1 middle c نمایش داده شده است.

(بالایی برای کلید سل و دست راست و پائینی برای کلید فا و دست چپ)

پس همان گونه که در شکل پائین میبینیم ، ننت ها را بدین ترتیب روی شستی های سفید پیانو می خوانیم:

دو - ر - می - فا - سل - لا - سی - دو (باز همین روند تکرار می شود الی آخر)

یا :

C-D-E- F-G-A-B-C

به این گونه نواختن نت ها (از یک نت در یک حالت بم تر و طی کردن نت ها تا رسیدن به همان نت در حالت زیر بعدی) ، گام می گویند .

شستی های دو تائی و سه تائی مشکی روی پیانو نمایش گر یک اکتاو هستند. بدین نحو که از هر نتی تا نت هم نامش در جلو رفتن به سمت راست ، یک اکتاو نام دارد . (از هر دو تا دوی بعدی- از هر سل تا سل بعدی - از هر فا تا فای بعدی)

بنابراین ، طی کردن یک اکتاو و نواختن نت های آن (۸ نت پی در پی) ، یک گام نام دارد.

شناخت علامت های عرضی :

علامت عرضی ، علامت هائی هستند که پشت هر نتی بیایند ، آن نت را نیم پرده زیرتر یا بم تر می کنند.

علامت دیز صدا را نیم پرده زیرتر (شستی سیاه سمت راست نت) و علامت بمل ، صدا را نیم پرده بم تر (شستی سیاه سمت چپ نت) می کند.

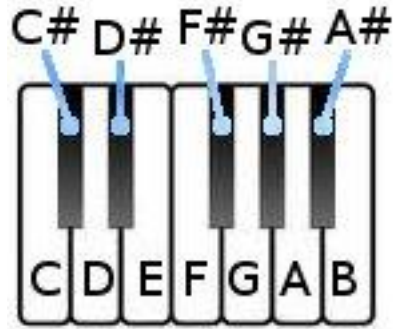
این علامت ها در شکل زیر نمایش داده شده اند :

این مسأله در شکل زیر نشان داده شده است که شستی های سیاه پیانو و یا کیبورد نیم پرده زیر تر از

علامت بمل →

علامت دیز →

شستی سفید ماقبل خود هستند.

به عنوان مثال ، شستی دودیز (C#) ، نیم پرده از شستی دو (C) ، زیرتر است.

نحوه دیگر نام گذاری شستی های سیاه ، بدین صورت است که شستی های سیاه سمت چپ ، نیم پرده بم تر از شستی سفید بعد از خود هستند.

به عنوان مثال ، می بمل (Eb) ، نیم پرده بم تر از نت می (E) است.

پس می توان گفت که می بمل همان ردیز است و به همین ترتیب برای شستی های سیاه دیگر.

علامت دیگری که بکار نام دارد ، صدا را به حالت طبیعی خود بازمی گرداند. در شکل زیر این علامت نشان داده شده است.

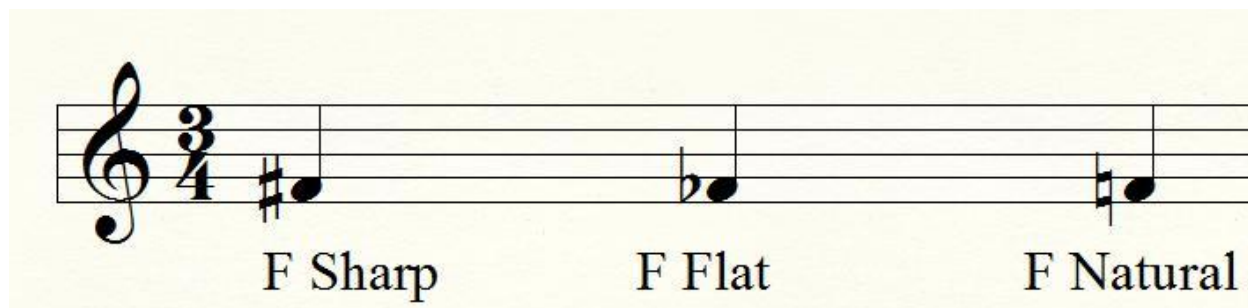

در واقع علامت بکار، نت های دیز یا بمل شده را به حالت اصلی خود برمی گرداند.

علامت بکار

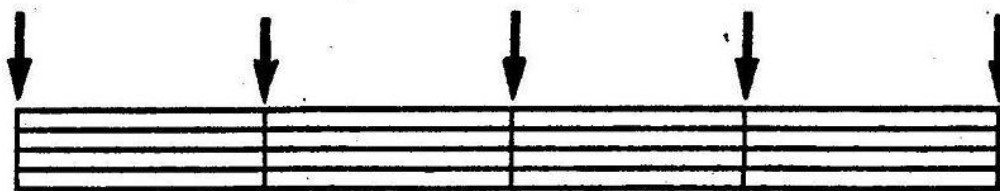
در مثال زیر نت فا بمل شده است و در قسمت بعد همان نت فا بوسیله علامت بکار ، به حالت فا بکار یا فا در آمده است.

میزان :

نت های موسیقی در بین خطوط عمودی جای می گیرند که به محدوده که نت ها در آن جای می گیرند ، میزان گفته می شود.

در حقیقت خطوط میزان ، موسیقی را به بخش های متساوی تقسیم بندی می کنند.

Bar Lines – Divide Music Into Equal Parts

علامت های دیگری جهت تکرار قطعات یا اتمام آن ها وجود دارد که در زیر آورده شده است :

A Few Types of Barlines

علامت End، به معنای پایان قطعه می باشد و علامت : به معنای آن است که از زمانی که به پایان رسیدیم، دوباره از ابتدای : شروع می کنیم تا انتهای آن (قطعه را بار دیگر تکرار می کنیم).

ذکر این نکته حائز اهمیت است که علامت های عرضی تنها در یک میزان کاربرد دارند.

به عنوان مثال، زمانی که در میزان یک مثال زیر، نت می را بمل کردیم، تمامی نت های مختلف می روی خط ۱ و بین خط ۴ و ۵ و.... بمل می شوند و

از میزان بعدی، می بصورت معمولی یا بکار نواخته خواهد شد.

علامت های ترکیبی :

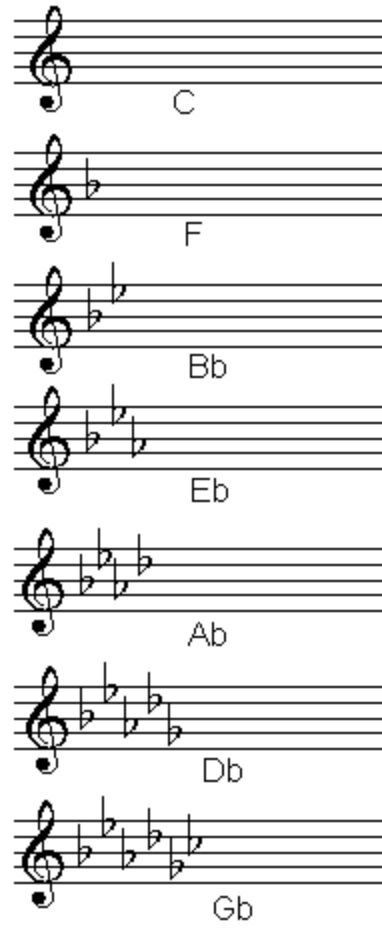
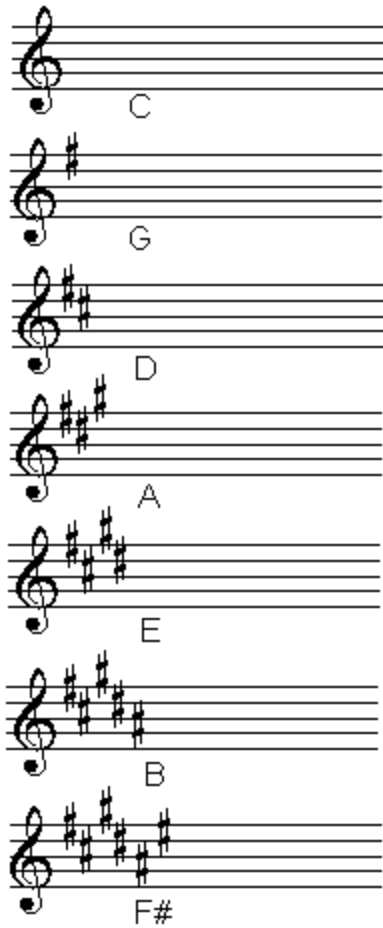
برخلاف علامت های عرضی، علامت های ترکیبی در تمام میزان ها استفاده می شوند و تمامی نت

های مورد نظر را در طول قطعه نیم پرده زیرتر یا بم تر می کنند.

به عنوان مثال، در مد سل ماژور (G)، تمامی نت های فا، در تمام قطعه بایستی دیز شوند.

علامت # روی خط ۵ ام نشان دهنده آن است که نت روی این خط یعنی فا بایستی دیز شود و....

به طور کلی در موسیقی غرب ، ۱۲ گام ماژور و ۱۲ گام مینور داریم که هر قطعه موسیقی در یکی از این گام ها نوشته می شود.

(جهت کسب اطلاعات بیشتر در مورد نحوه ساخت این مدها و تنالیتها ها ، به کتاب تئوری موسیقی نوشته استاد مصطفی کمال پور تراب رجوع نمایند.)

ارزش زمانی نت ها :

در موسیقی نت ها ، ارزش های زمانی متفاوتی را دارند.

نت ها و ارزش زمانی آن ها را در شکل می بینیم :

نت گرد کشش زمانی بیشتری نسبت به نت های دیگر داشته و به همین ترتیب کشش یا ارزش زمانی نت

گرد		4 ضرب
سفید		2 ضرب
سیاه		1 ضرب
چنگ		1/2 ضرب
دولاچنگ		1/4 ضرب
سه لاچنگ		1/8 ضرب
چهار لاچنگ		1/16 ضرب

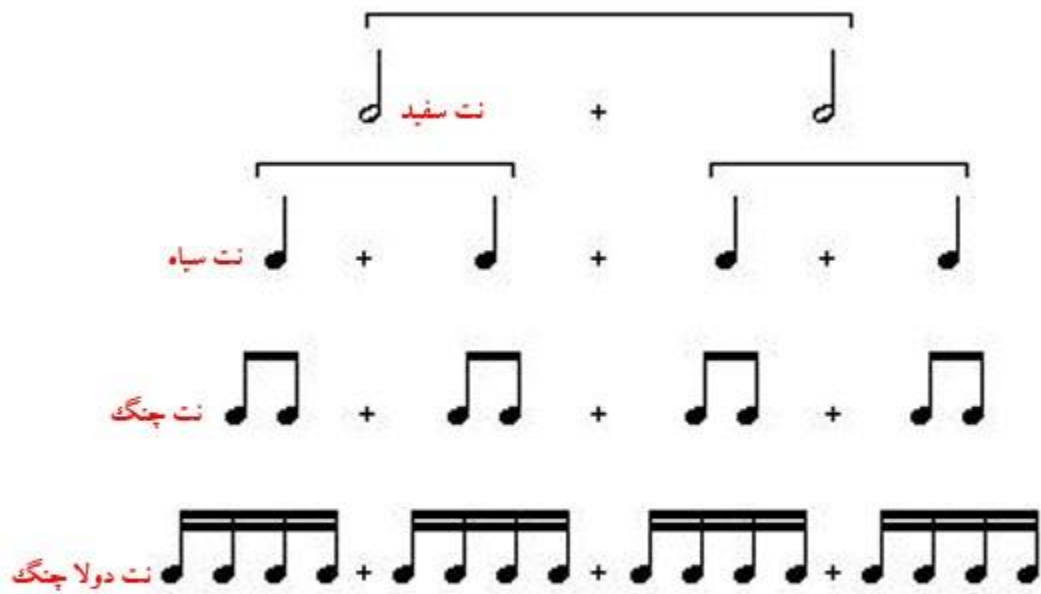
ها کاهش پیدا می کند الی النهایه.

فی المثل اگر نت گرد را ۴ ثانیه نگه داریم ، نت سفید را ۲ ثانیه ، سیاه را ۱ ثانیه ، چنگ را ۰.۵ ثانیه و دولاچنگ را ۰.۲۵ ثانیه (سریع) و سه لاچنگ را بایستی بسیار بسیار پرسرعت اجرا کنیم

پس ارزش زمانی نت ها در حقیقت ، مقدار زمان نگه داشتن یک نت روی شستی پیانو را نشان می دهد.

پرواضح است که در شکل شماره ۱۲ ، هر چه از بالا به پائین حرکت کنیم ، ارزش زمانی نت ها نصف می گردد. این مساله در شکل زیر نمایان است:

● نت گرد

ارزش زمانی نت گرد - دو نت سفید
 دو نت سفید - چهار نت سیاه
 چهار نت سیاه - هشت نت چنگ
 هشت نت چنگ - شانزده نت دولا چنگ

خط اتحاد :

خطی است که ارزش زمانی نت اول را به نت دوم می افزاید . فی المثل ، در اجرای زیر نت اول دارای ارزش زمانی دو ضرب است و نت دوم نیم ضرب . حال اگر این دونت همنام باشند (مثلا هر دو سل یا هر دو سی باشند) بایستی نت مورد نظر را دو و نیم ضرب پایین نگاه داریم .

خط اتصال :

خط اتصال دو یا چند نت ناهمنام را به یکدیگر وصل می کند که در موسیقی اصطلاحاً نحوه اجرای این نت ها را لگاتو می گویند که نت های زیر خط اتصال بایستی پشت سر یکدیگر و پیوسته نواخته شوند به نحوی که شخصیتی مستقل داشته باشند.

در شکل زیر خط اتصال نشان داده شده است .

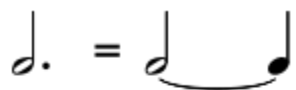
مهم ترین تفاوت خط اتحاد و خط اتحاد آنست که خط اتحاد دو یا چند نت همنام را به یکدیگر وصل می کند و خط اتصال دو یا چند نت غیر همنام را به یکدیگر وصل می کند . (نحوه اجرای آن ها بسیار با یکدیگر تفاوت می کند و بایستی از همنام بودن یا نبودن نت ها متوجه شد که منظور کدام خط است تا بتوان صحیح اجرا نمود.)

نکته : هرگاه نقطه کنار نتی قرار بگیرد ، نصف ارزش زمانی آن نت به آن اضافه می شود.

مانند شکل های زیر :

در عبارت اول ، به نت سفید یک نقطه اضافه شده است و چون طبق تعریف ، نقطه نصف ارزش نت را

بدان می افزاید بنابراین ، چون نت سفید دو ضرب ارزش دارد نقطه یک ضرب بدان افزوده و این نت دارای ارزش ۳ ضرب می شود (در شکل با خط اتحاد ارزش ۳ ضرب بوسیله یک نت سفید و سیاه متصل بیکدیگر با خط اتحاد نمایش داده شده است.)

عبارت های ۲ و ۳ را به همین روش می توان تجزیه و تحلیل نمود.

در تمامی نت های نقطه دار بسته به تعداد نقاط ، ارزش نت ها یکی پس از دیگری نصف شده و به ارزش نت مزبور اضافه می شود.

عبارت ۱ بایستی به اندازه ۳ ضرب ، عبارت ۲ ، ۳.۵ ضرب و عبارت ۳ ، ۳.۷۵ ضرب نگه داشته شود.

کسر میزان :

تمامی قطعات موسیقی همانند شعر دارای وزن مشخصی هستند که با علامت سرکلید مشخص می شوند.

عدد بالای کسر میزان نشان دهنده تعداد ضرب ها و عدد پائینی نشان دهنده نوع ضرب می باشد.

مثلا در کسر میزان ۲/۴ ، هر میزان دارای ۲ ضرب است که هر ضرب ارزش نت سیاه (۱/۴ گرد) را داراست .

کسر میزان انواع مختلفی همچون ۴/۴ ، ۳/۴ و ۶/۸ و ... را شامل می شود.

معمولا ریتم ۲/۴ را ریتم تانگو ، ۳/۴ را والس می گویند .

اکثر آهنگ های شاد و بندری در ریتم ۶/۸ اجرا می شوند .

ریتم ۳/۴ همان ریتم ۶/۸ با سرعت کندتر به اندازه نصف ریتم ۶/۸ است.

سکوت :

در موسیقی گاهی اوقات بایستی هیچ صدائی شنیده نشده و تنها سکوت کنیم .

سکوت انواع مختلفی دارد که عبارتند از سکوت گرد (بایستی به اندازه نت گرد نگه داشته شود)،

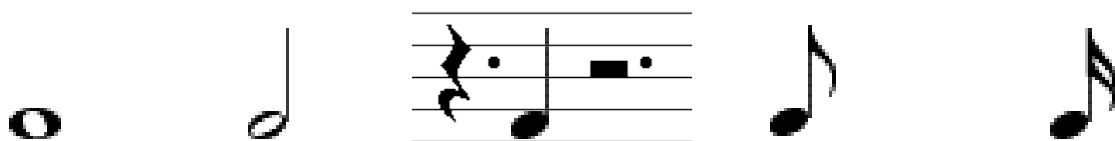
سکوت سفید (به اندازه نت سفید و نصف ارزش نت گرد نگه داری می شود .)

سکوت سیاه و سکوت چنگ و دولا چنگ که هر کدام به اندازه نت مربوط به خودشان نگهداری می شوند (در اجرای قطعات و در تمرینات این مسائل به تفصیل توضیح داده می شوند.)

در شکل زیر انواع سکوت نشان داده شده است که بایستی به اندازه تمام میزان (۴ ضرب کامل سکوت کنیم .)

نکته مهم اینکه سکوت های نقطه دار نیز به اندازه لازم نگه داری می شوند.

یعنی در شکل زیر :

Whole Note Half Note Quarter Note Eighth Note Sixteenth Note

Whole Rest Half Rest Quarter Rest Eighth Rest Sixteenth Rest

((سکوت اول به اندازه یک ضرب و نیم، (سکوت سیاه ۱ ضرب + نقطه کنار سیاه (۱/۲ ضرب) = ۱.۵ ضرب)) و ((سکوت دوم به اندازه ۳ ضرب، (سکوت سفید (۲ ضرب) + نقطه کنار نت سفید (۱/۲ ضرب) = ۳ ضرب)) بایستی نگه داشته شوند. یعنی در اولی در مدت ۱.۵ ضرب و در دومی به مدت ۳ ضرب چیزی نمی نوازیم.

آکورد (Chords) و هارمونی :

در موسیقی هر ۳ و یا چهار یا تعداد بیشتری نت را که با یکدیگر همزمان به صدا در آیند یک آکورد می گویند .

نکته مهم اینست که بایستی هر سه نت را همزمان به پایین فشار داده و همزمان رها کنیم.

در شکل زیر انواع مختلف آکوردها نمایش داده شده اند :

آکورد c maj که به آکورد دو ماژور نیز شناخته

می شود و کلیه آکورد های ماژور از یک فاصله سوم بزرگ و سپس یک فاصله سوم کوچک که روی یکدیگر قرار گرفته اند تشکیل می شوند. (برای نامگذاری آکوردهای ماژور از لفظ ماژور استفاده نمی شود و تنها نام آکورد را می نویسند یعنی آکورد C همان آکورد دو ماژور

(c maj) است ولی در شناسایی آکورد های مینور بایستی حتما لفظ مینور ذکر گردد.

مانند رمینور (Dminor) .

در موسیقی کلاسیک آکوردها به صورت شکسته و نت به نت که اصطلاحا بدان آرپژ (شکسته) می گویند اجرا می شوند.

علم هارمونی علمی است که نحوه وصل آکورد ها به یکدیگر و نیز نحوه استفاده از آن ها را بازگو می نماید .

به طور خلاصه اگر در دست راست نت دو را داشتیم می توانیم از آکوردی استفاده کنیم که دو در آن وجود داشته باشد مانند : دو ماژور و یا لامینور و... یا مثلا اگر نت فا داشتیم می توانیم از آکورد

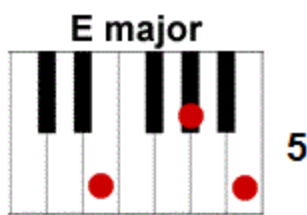
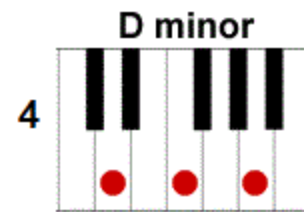
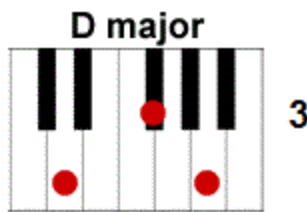
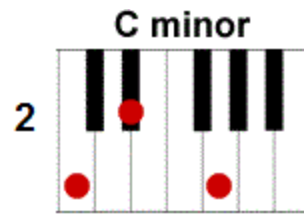
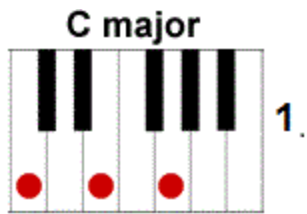
فا ماژور و یا رمینور استفاده کنیم .

آکورد های مینور نیز از یک فاصله سوم کوچک و سپس یک فاصله سوم بزرگ تشکیل می شوند.

آکوردها تنها محدود به ۱۲ آکورد زیر نیستند و انواع دیگری چون افزوده ، کاسته و ۷ را دارا هستند و حتی وصل کردن آن ها به یکدیگر قواعد متنوعی را داراست که بایستی با تقویت گوش و مراجعه به کتب مختلف هارمونی آن ها را فرا گرفت.

(علاقه مندان برای فراگیری هارمونی به کتاب آموزش هارمونی و تاریخ تحول آن (دیتر دلاموته) و کتاب هارمونی نوشته دوفسکی مراجعه کنند.)

نمودار آکوردهای ماژور و مینور شستی های پیانو در شکل زیر نشان داده شده اند:

بداهه نوازی :

در کتب مختلف درباره بداهه نوازی مطالبی ذکر گردیده است . کتاب شیوه نوین ارگ نوازی نوشته آقای اکسل بن تین مطالب جامعی را درباره هارمونی ، بداهه نوازی و تنظیم (آرانژمان) داراست که می توان بدان رجوع نمود. تقویت گوش و نواختن آهنگ های مختلف کلاسیک و پاپ و حتی جاز به ما کمک میکند تا بتوانیم بداهه نوازی کنیم.

موسیقی جاز و فلامنکو (نوعی سبک در گیتار) و موسیقی سنتی ایران بیشتر بر پایه بداهه نوازی می باشد و با گوش دادن و تمرین کردن آن ها می توانیم دانش بداهه نوازی خود را تقویت کنیم

حتی دانستن دستگاه ها و ردیف های مختلف موسیقی ایرانی همچون شور ، همایون ، راست پنج گاه ، دشتی و... نیز در تقویت گوش ما نقش بسزائی را داراست.

موسیقی ایرانی بدلیل فواصل ربع پرده ، غنی تر از موسیقی غرب می باشد .

به هر تقدیر بداهه نوازی تابع اصول مشخصی نیست و بایستی با تمرین و گوش دادن به آهنگ های مختلف آن را فرا گرفت.

استادانی همچون شوپن ، لیست ، بتهوون و موتزارت از اساتید بنام بداهه نوازی در موسیقی کلاسیک هستند و در موسیقی ایرانی نیز استاد حسین علیزاده (تار و سه تار) و انوشیروان روحانی (پیانو) بداهه نوازان چیره دستی هستند.

نواختن آهنگ های معروفی چون Turkish march (موتزارت) ، فورالیز (بتهوون) MoonLight (بتهوون) ، والس های شوپن و نیز

سونات های کلمنتی می تواند نقش عمده ای را در ارتقای تکنیک های بداهه نوازی هنرجویان بازی کند

نوازندگان بسیاری هستند که بدون دانستن نت ها و غموم مختلف موسیقی به دلیل داشتن گوش های حساس و الهام از طبیعت بسیار زیبا می نوازند.

اوتمار لیبرت و یانی از جمله این افراد هستند.

به طور کلی چون موسیقی از قید عناصر غیر هنری آزاد بوده و در طبیعت جاری است (نوای پرندگان ، صدای آب و باد و...) با الهام از طبیعت می توان بسیاری از آثار بزرگ را تصنیف نمود.

توجه به الگوهای طبیعی و نیز پشتکار سبب شد تا بتهوون سمفونی شماره ۹ خود را با وجود ناشنوایی بنوازد که یکی از شاهکارهای موسیقی دنیا می باشد.

مراجعه به کتاب های ارکستراسیون ، کنترپوان و هارمونی جهت افزایش دانش موسیقی در ارتقای سطح نوازندگی هنرجو مفید فایده خواهد بود.

نکات مهم درباره طرز نواختن و اجرا :

۱- مچ دست خود را سفت نکنید . این کار جلوی تحرک شما را می گیرد. مچ بایستی کاملا آزاد و رها باشد . در اجرای نت های لگاتو (نت هایی که بایستی بصورت پیوسته و پشت سر هم اجرا گردند)، مچ حرکت به بالا و پائین ندارد ، بلکه با توجه به آهنگ تنها به سمت چپ و راست برای نواختن نت های دورتر حرکت می کند .

۲. برای آکورد گذاری روی یک قطعه همان گونه که قبلا ذکر گردید معمولا در شروع میزان ها متناسب با نت مورد نظر آکورد را می گیریم . مثلا اگر نت ما فا بود ، آکور فاماژور و یا ر مینور که هر دو نت فا را داراست برای دست چپ (آکورد) ما مناسب است که با توجه به صدا دهی و تجربه کردن روی ارگ یا پیانو یکی از آن ها را انتخاب می نمائیم اگر مثلا در گام سل ماژور بودیم که علامت ترکیبی سرکلید این گام فا دیز است ، و روی نت ر خواستیم آکورد گذاری کنیم ، می توانیم از آکورد رماژور و یا سل ماژور استفاده کنیم . (از آکورد ر مینور نمی توانیم استفاده کنیم زیرا این آکورد دارای نت فا است در حالی که با توجه به علامت ترکیبی سرکلید که فادیز است ، نت فا در قطعه نداریم و بایستی تمامی نت های فا را دیز اجرا کنیم .)

(برای یادگیری این مطالب آهنگ های بیشتری بنوازید و آکوردهای دست چپ را با توجه به نت های دست راست تجزیه و تحلیل کنید. نواختن آهنگ های پاپ از روی نت به شما کمک فراوانی خواهد کرد .)

۳. **معکوس کردن آکوردها :** در اجرای آکورد ها با معکوس کردن آن ها می توان آن ها را زیبا تر اجرا نمود . هر آکورد که به آن تریاد نیز گفته می شود دارای نت زیرین (پایه) ، میانی و پنجم است . در معکوس اول پایه آکورد بالا می رود مثلا در آکورد دو ماژور دو پایه است . که اجرای آن معمولا به این صورت است که دو را با شست و می را با انگشت میانی و سل را با انگشت کوچک می نوازیم (هر سه را بایستی همزمان به پائین فشار دهیم تا یک صدای پر طنین بگوش برسد و نه تک تک به نحوی که سه صدای مختلف بگوش برسد.)

حال برای معکوس کردن آکورد دو ماژور (معکوس اول) ، نت پایه را بالاتر می بریم . (بالاتر از سوم و پنجم آکورد)

یعنی می را با شست ، سل را با انگشت نشانه و دوی بعدی را با انگشت حلقه می نوازیم .

(با هر انگشتی که راحت هستید بنوازید.)

در معکوس دوم آکورد دو ماژور ، نت های پایگی و سوم یک اکتاو بالاتر می روند.

پس سل را با شست ، دو را با انگشت نشانه و می را با انگشت میانی(یا حلقه) می فشاریم.

نحوه انتخاب انگشتان ، بستگی به مهارت و سلیقه افراد متفاوت است .

برای دست چپ نیز وضعیت به همین منوال است تنها انگشت گذاری ها تفاوت می کند که با اندکی تمرین همانند دست راست آن را فرا خواهید گرفت .

فی المثل معمولا برای معکوس اول دو ماژور می را با انگشت کوچک ، سل را با انگشت میانی و دو اکتاو بعد را با شست می گیرند و برای معکوس دوم آکورد دو ماژور سل را با انگشت کوچک و دو اکتاو بعد را با انگشت نشانه و می را با انگشت شست می نوازند.

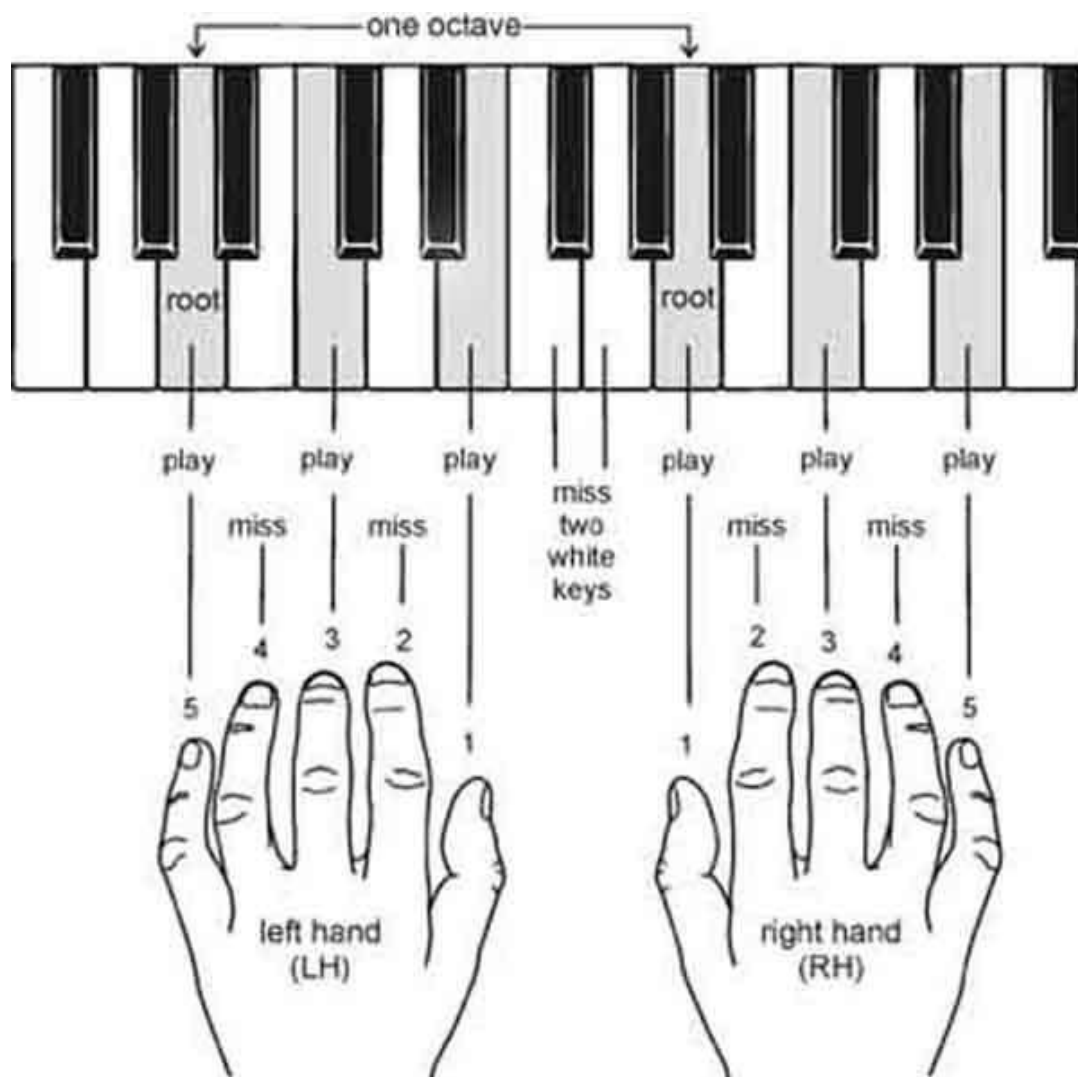
(معکوس دوم آکورد بسیار زیبایی است که معمولا به دلیل راحتی در نواختن و زیبایی ، در آکورد گذاری آهنگ ها استفاده می شود .)

برای شیرین تر کردن هارمونی می توان با استفاده از انگشت حلقه دست چپ ، نت مجاور انگشت کوچک را نواخت و همین روند را روی شستی های مختلف تکیار نمود.

۴. سعی کنید موسیقی تان برای شنونده یکنواخت و کسل کننده نباشد . با مراجعه به سی دی های تکنوازی ، شرکت در کنسرت ها و یاد گیری تکنیک ها از روی دست افراد مختلف و علی الخصوص خلاقیت های فردی ، موسیقی خود را جذاب تر کنید.

استفاده از پاساژها (ملودی های بداهه در پر کردن کار)، افزایش دانش هارمونی عملی روی شستی ها ، استفاده از **Syncho(Stop)**، برای توقف لحظه ای و **Intro** برای ایجاد پاساژها ، **Variation** برای تغییر دادن ریتم و **Fade out** برای کاهش تدریجی صدا در پایان یک آهنگ و... می توانند موسیقی را از حالت یکنواختی خارج کنند.

۵. شماره های استاندارد انگشتان و آکوردگیری سه انگشتی ساده در تصاویر زیر نشان داده شده اند :

۶. مهم ترین تفاوت ارگ با پیانو آنست که ارگ (کیبورد) شستی نرم تری نسبت به پیانو دارد در حالی که پیانو شستی های سفت تری داشته و انگشتان بایستی بصورت چکشی و محکم تر روی آن بنوازند. تفاوت دیگر آنست که پیانو دارای ۷ اکتاو کامل است اما اکثر کیبوردها دارای ۵ اکتاو هستند. سیستم ریتمیک این دو نیز با یکدیگر متفاوت است به نحوی که در ارگ ریتم توسط دستگاه اتوماتیک نواخته می شود که معمولا شامل سازهای کوبه ای (درام ، تمبک ، تومبا و...) و ریتم های ساخته شده توسط کامپیوتر است و در آن نوازنده تنها وظیفه نواختن ملودی و عوض کردن هارمونی (تعویض آکوردها) به جهت تغییر دادن فضا و جلوگیری از یکنواختی را بر عهده دارد. حال آنکه در پیانو علاوه بر

انتخاب آکورها ، نواختن ریتم نیز بر عهده نوازنده است تا با دست چپ خود انواع مختلف آکوردها را بر روی ریتم های مختلف اجرا کند .

البته بسیاری اوقات در اجرای آهنگ ها در کیبورد برای هارمونی و ریتم از دست راست نیز استفاده می کنند که این کار نیاز به دانش عملی و مهارت بالا داشته و فضا را پر می کند به نحوی که اصطلاحاً آهنگ خالی صدا نمی دهد.

۷. یادگیری ریتم های مختلف همچون رومبا ، مامبو، تانگو ، انواع ۶/۸ ، قدرت مانور شما را بالا برده و گوش شما را قوی خواهد کرد.

برای یادگیری این ریتم ها مراجعه به سی دی ها و کتاب ارگ نوازی تالیف اکسل بن تین توصیه می شود.

۸. نواختن آکوردها به صورت آرپژ (علی الخصوص آکوردهای معکوس دوم) نوازندگی شما را بسیار زیباتر خواهد کرد .

روش اجرا همان روش ذکر شده در شماره ۳ است با این تفاوت که مثلاً در اجرای آکورد دو ماژور به صورت معکوس دوم ، انگشت ها همزمان روی شستی ها فرود نمی آیند و تک تک با فاصله زمانی یکسان و بصورت ۱، ۲، ۵ (از چپ به راست خوانده شود) فرود می آیند . (انگشت گذاری ها در نکته شماره ۵ بازگو شد.

۹. نت هایی وجود دارند که گاهی در برخی قسمت های موسیقی می آیند و بایستی سریع نواخته شوند و نقطه بالای سر آن ها ارزش زمانی نواختن آن ها را نصف می کند که به این نت ها استکاتو می گویند.

در شکل زیر این نت ها دیده می شوند:

در شکل بالا که بصورت نقطه بالای نت ها نشان داده شده است ، نت سل نصف ارزش زمانی آن یعنی نیم ضرب نواخته می شود و نیم ضرب بعد را سکوت می کنیم . به همین صورت نت ر را اجرا می کنیم.

نحوه اجرای استکاتو بسیار حائز اهمیت است و برای یادگیری دقیق آن بایستی چند اجرا را که دارای نت های استکاتو هستند را به دقت گوش کنید.

۱۰. در زیر نمودار انواع گام های ماژور و مینور آورده شده است. نکته مهم آن که تمامی آهنگ ها براساس یکی از این ۲۴ گام ساخته می شوند. در اجرای آهنگ ها، اگر آهنگ شاد باشد از یک گام ماژور استفاده می کنند و از نت های یک گام در جهت ساخت آن آهنگ استفاده می کنند. (با حفظ علامت های ترکیبی)، مثلا اگر آهنگی را خواستیم در سل ماژور بزنیم، با توجه به علامت سرکلید که در آن نت فا، دیز است، هر جا خواستیم نت فا را بنوازیم بایستی آن را بصورت فادیز (شستی سیاه پس از نت فا)، اجرا کنیم مگر در جایی که مجبور باشیم بنا بر برخی قواعد خاص و نوع صدادهی از فا (فا بکار) استفاده کنیم. (

اکثر آهنگ های غمگین نیز در گام های مینور ساخته می شوند. نواختن آهنگ های مینور به نظر بنده سخت تر از آهنگ های ماژور است و این مساله به دلیل آن است که گام های مینور، علاوه بر علامت های سرکلید، دارای علامت های عرضی هستند که بایستی بدان ها توجه نمود. (علامت های عرضی، علامت هائی هستند که در سرکلید نمی آیند و هر گاه در قطعه پشت سر نئی آورده شوند، به اندازه یک میزان آن نت را دیز (یا بمل) می کنند.)

۱۱. نحوه نواختن گام ها مطابق با انگشت گذاری است که در اشکال و زیر نت ها با شماره نشان داده شده است.

در حرکت به سمت بالا (به سمت نت های زیر)،

برای دست راست و فی المثل برای گام دو ماژور،

حرکت بصورت زیر است:

۱۲۳۱۲۳۴۵ (از چپ به راست خوانده شود.) -از دوی سمت چپ تا دوی سمت راست

و برای برگشت به سمت پائین (به سمت نت های بم)، از تکنیک انگشت گذاری ۵۴۳۲۱۳۲۱ (از چپ به راست خوانده شود.)، استفاده می گردد-از دوی سمت راست تا دوی سمت چپ

جهت اطلاع از شماره گذاری انگشتان به شکل مورد ۵ مراجعه نمائید که در بالا توضیح داده شد.

24 Dur- und Moll-
tonleitern

geordnet nach der Ähnlichkeit des
Fingersatzes und zur Vergleichung
von Dur und Moll.

24 Major and Minor
Scales

arranged according to the similarity
of their fingering and for the compa-
rison of major and minor.

۲۴ گام ماژور و مینور
(بزرگ) (کوچک)

بر حسب یکنواختی انگشت گذاری و مقایسه
گامهای بزرگ و کوچک تنظیم شده است.

1. C dur. - C major. - دو ماژور

6. D moll. - D minor. - ر مینور

2. C moll. - C minor. - دو مینور

7. A dur. - A major. - لا ماژور

3. G dur. - G major. - سل ماژور

8. A moll. - A minor. - لا مینور

4. G moll. - G minor. - سل مینور

9. E dur. - E major. - می ماژور

5. D dur. - D major. - ر ماژور

10. E moll. - E minor. - می مینور

11. H dur. - B major. - سی ماژور

12. H moll. - B minor. - سی مینور

13. F dur. - F major. - فا ماژور

14. F moll. - F minor. - فا مینور

15. B dur. - B major. - سی بمل ماژور

16. B moll. - B minor. - سی بمل مینور

17. Es dur. - E major. - می بمل ماژور

18. Es moll. - E minor. - می بمل مینور

19. As dur. - A major. - لا بمل ماژور

20. As moll. - A minor. - لا بمل مینور

21. Des dur. - D major. - ر بمل ماژور

22. Cis moll. - C# minor. - دو دیز مینور

23. Fis dur. - F# major. - فادیز ماژور

24. Fis moll. - F# minor. - فادیز مینور

(شکل بالا اقتباس از کتاب بیر)

۱۲. در اجرای آهنگ ها چه ماژور و چه مینور ، در ابتدا از گام های ساده شروع کنید که دیز و بمل های کمتری دارند و نواختن آن ها ساده تر است.

مثلا در اجرای آهنگ های ماژوردیز دار، از گام های دو ماژور ، سل ماژور، ر ماژور و لا ماژور استفاده کنید که دیز های کمتری دارد و یا گام های ماژور بمل دار فا ماژور ، سی بمل ماژور و یا می بمل ماژور و...

در اجرای آهنگ های دارای طبع مینور نیز وضع بهمین منوال دنبال شود.

بسیاری از آهنگ ها در گام های دارای دیز و بمل های فراوان خوب صدا نمی دهد (رضایت بخش نمی باشد.) به عنوان مثال آهنگ ترکیش مارچ (مارش ترکی) اثر موراوت در گام لامینور خوب صدا می دهد و اجرای آن در بسیاری از گام های مینور دیگر، رضایت بخش نیست.

۱۳. نوازندگانی که نابینا هستند ، معمولا بسیار خوب می نوازند . این مساله بدلیل آن است که این افراد چون نابینا هستند به اصطلاح هر چیزی را با گوش خود می بینند . یعنی آنکه گوش این افراد به نوعی نقش چشم آن ها را بازی می کند و گوش هائی بسیار حساس و دقیق دارند.

اکثر افراد نابینا با اینکه نت خوانی بلد نبوده و دانش لازم را ندارند اما شاید به جرات بتوان گفت زیباتر از افرادی می نوازند که چشم دارند و دانش نت خوانی خوبی دارند.

از ذکر این مساله ، دو نکته مستفاد میشود :

۱. تقویت گوش و با دل نواختن بسیار مهم تر از دانش موسیقائی و نت خوانی است . با تقویت گوش و نوازندگی گوش و حتی بدون دانستن نت ها ، می توان زیباترین آهنگ ها را ساخت .

۲. توجه به طبیعت و الهام گرفتن از آن ، روشی مناسب برای تصنیف یک آهنگ است.

نابینایان صداهای طبیعت را بسیار بهتر از ما حس می کنند و به همین دلیل صداهای طبیعت بهترین درس برای آنان جهت درک صداهاست.

۱۴. هیچ گاه مأیوس نشوید و تمرین را ادامه دهید .

پیشرفت در موسیقی نیازمند صبر ، حوصله ، دقت و زمان فراوان است .

نمونه بارز این مسأله نیکولو پاگانینی نوازنده مشهور ویولن است که پدرش وی را در اتاقی حبس کرده بود تا موسیقی را یاد بگیرد . وی پس از سالیان سال تمرین ، بزرگ ترین نوازنده ویولن شد که آثارش را پس از تمرین های فراوان ، به سختی اجراء می کنند .

۱۵- هنگامی که بصورت تکنوازی و بدون خواننده تنها با ساز می نوازیم ، کل ملودی و سپس شعر را می نوازیم . اما زمانی که ما خواننده را همراهی می کنیم ، نبایستی آن چه را او می خواند عینا بزنییم بلکه بایستی وی را پس از خواندن هر مصرع و در زمان های لازم در موسیقی همراهی کنیم و اینجا دانش هارمونی سبب زیبا شدن و آهنگین شدن موسیقی می شود.

۱۶- برای زیبا تر کردن آهنگ ها و به اصطلاح تحریر دادن به آن ها ، انگشتان بایستی مثل یک فنر بالا و پائین شوند و اینگونه به نظر برسد که انگشتان در حالت پیاده روی و بازی کردن روی کلیدها هستند .

۱۷- برای تقویت گوش ، بایستی آهنگ ها را بدون توجه به دانش نت خوانی نواخت و بوسیله گوش خطاها را مرتفع نمود . گاهی از اوقات ، بسیاری از نوازندگان نمی دانند گام قطعه چیست اما قطعه را زیبا می نوازند . گوش دادن به اجرای اصلی قطعه و سپس سعی در اجرای قطعه برای تقویت گوش تمرین بسیار مناسبی است . بسیاری از اوقات نت زدن بیش از حد و عدم توجه به گوش ، سبب می شود که هنرجو خسته شود و از ادامه تمرینات منصرف شود. برای آهنگسازی و اجرای قطعات ، دائما بایستی شستی ها را بالا و پائین نمود و نت های مختلف را نواخت . موسیقی ، هنری است که با در آن بایستی با دل نواخت و نه با مغز .

قوانین بایستی در ابتدای کار آموزش داده شوند ، اما پس از مدتی بایستی آنان را بدور افکنده و با خلاقیت های فردی ، موسیقی نواخت. نواختن آهنگ به شکلی زیبا ، نیازمند حرکت سریع انگشتان در قطعه های با سرعت های بالا و حرکات آرام ولی موزون انگشتان در آهنگ های دارای سرعت (Tempo) پائین است . اما در هر صورت ، بایستی به گوش توجه ویژه ای داشت و تا حدی بعد از مدتی ، از گام ها و دانش نت خوانی فاصله گرفت .

18- نواختن گام بایستی ابتدا به وسیله دست راست و سپس با دست چپ به تنهایی نواخته شود. گاهی از اوقات ، می بایستی دو دست را با یکدیگر تمرین کرد. نواختن گام ها به صورت حرکت مخالف (دست راست بالا رونده و چپ پائین رونده) یا بصورت آرپژ یا آکورد به هیچ روی تمرین مفیدی نیست.

جمع بندی مبحث هارمونی :

در این فصل سعی بر آن است تا بیشتر درباره هارمونی و ساختمان آکوردها توضیح داده شود .

همان گونه که در مبحث هارمونی مطرح شد ، نت هائی را که بصورت همزمان به صدا در می آیند را آکورد گویند .

۱. آکوردهای مینور از یک فاصله سوم کوچک (۳ نیم پرده) و یک فاصله سوم بزرگ (۴ نیم پرده) ، تشکیل می شوند . مانند آکورد رمینور که مانند شکل زیر نواخته می شود :

Dm : D-F-A

فاصله بین نت D تا F ، ۳ نیم پرده و F تا A ، ۴ نیم پرده است .

حالت مناسب انگشت گذاری برای دست چپ ، 531 است بدین صورت که انگشت 5 روی نت D ، انگشت 3 روی F و انگشت 1 روی نت A گذارده میشود .

۲. نکته بسیار مهم جهت راحتی و صحیح نواختن آن است که اگر نت های دیز دار یا بمل داری در آکوردگیری داشتیم، انگشت ها را بالا می آوریم تا راحت تر آکوردگیری کنیم مانند آکورد C#m برای آکوردهای کاسته و افزوده این مسأله عمومیت بیشتری دارد.

۳. آکورد ماژور از یک فاصله سوم بزرگ (۴ نیم پرده) و یک فاصله سوم کوچک (۳ نیم پرده)، تشکیل می شود . (دقیقا برعکس آکورد مینور) مانند آکورد می ماژور (E)

E:E-G#-B

۴- برای نمایش آکوردهای ماژور از هیچ گونه علامتی استفاده نمی شود ، اما برای نمایش آکوردهای مینور از m استفاده می کنیم. مانند:

F=فاماژور
Dm=ر مینور

۵. آکورد ۷(سون):

آکودی چهارصدائی است که بدین ترتیب اجرا می گردد که آکورد ماژور یا مینور مرتبط را می گیریم و سپس از نت آخر آکورد ماژور یا مینور ، یک صدای سوم کوچک (۳ نیم پرده) بدان اضافه می کنیم.

E=E-G#-B

E7=E-G#-B-D

نت D به فاصله سوم کوچک از نت B قرار دارد.

- روش متداول تری برای اجرای آکورد ۷ وجود دارد بدین ترتیب که یک پرده قبل از نت پایه آکورد ماژور یا مینور را می گیریم و بعد از آن عینا آکورد ماژور یا مینور را اجرا می کنیم

E7=D-E-G#-B

-روش آسان تر و کلاسیک تر آن است که می توانیم یکی از نت های سوم یا پنجم آکورد را حذف کنیم

E7=E-G#-D

در مثال بالا ، نت پنجم آکورد ۷ ، یعنی نت B حذف شده است.

E7=E-B-D

در مثال بالا نیز سوم آکورد یعنی G# حذف شده است.

-معکوس آکوردها :
حالت پایه: حالتی که در آن نت پایه با انگشت شماره ۵ (انگشت کوچک) دست چپ گرفته می شود.

معکوس آکوردها :

۱- معکوس اول :نت پایه با انگشت شماره ۱ (انگشت شست) دست چپ گرفته می شود.

مثال : سل-می -دو (انگشت کوچک) =آکورد دوماژور (حالت پایگی)

(شست) دو-می -سل =معکوس اول

در معکوس اول آکورد ملاحظه می شود که نت پایه آکورد یعنی دو در معکوس آکورد به سمت راست منتقل می شود و با شست گرفته میشود.

۲-معکوس دوم :انگشت شماره ۳ (انگشت وسط)، روی نت پایه قرار می گیرد.

مثال :

سل-می-دو (انگشت کوچک) =آکورد دوماژور (حالت پایگی)

می (انگشت شست) -دو (انگشت وسط) -سل =معکوس دوم

-آکوردهای معکوس به جهت سرعت دادن به کار و نزدیک بودن به موقعیت آکوردهای دیگر استفاده می شود و الزاما مجبور به استفاده از معکوس آکوردها نیستیم و می توانیم از همان حالت پایگی استفاده کنیم.

-در معکوس اول، پایه را یک اکتاو زیرتر کرده و انتقال می دهیم

-در معکوس دوم، پایه و سوم آکورد را یک اکتاو زیرتر کرده و انتقال می دهیم

۶-آکورد کلسته (dim):

نحوه ساخت آکورد کاسته یا diminished بصورت زیر است :

۳ نیم پرده + ۳ نیم پرده + پایه =آکورد کاسته

Gdim=G-A#-C#

۷- آکورد افزوده (aug):

آکورد افزوده یا augmented بصورت زیر ساخته می شود:

۴ نیم پرده + ۴ نیم پرده + پایه = آکورد افزوده

$$\text{Gaug} = \text{G-B-D}\#$$

۸- آکورد dim7:

۳ نیم پرده + dim

$$\text{Fdim7} = \text{F+G}\#+\text{B+D}$$

۹- آکورد ماژور سون (سون +): (M7 یا +7):

۴ نیم پرده + آکورد ماژور یا مینور

$$\text{CmM7} = \text{Cm+B}$$

۱۰- آکورد ۶ (سیکس):

دو نیم پرده + آکورد = آکورد ۶

$$\text{Am6} = \text{Am+F}\#$$

۱۱- آکورد Sus4:

دو نیم پرده + ۵ نیم پرده + نت پایه = Sus4

$$E_{sus4} = E + A + B$$

۱۲- آکورد ۹:

۱ پرده بعد از نت پایه + آکورد = آکورد ۹

$$A_{m9} = A_m + B$$

- نکته : هرگاه آکوردگیری سبب گردد که مچ دست کج شود، بایستی انگشتان را روی کلایه بالا ببریم تا آکوردگیری آسان شود.

ورود به آهنگسازی :

آهنگ ها متشکل از ریتم ، ملودی و آکوردها هستند . آن چه سبب زیبایی یک آهنگ می شود ، وجود آکوردهای مختلف و متنوع در زمان های مورد نیاز در آن است. ریتم ، مغز و هسته اصلی موسیقی است که در پیانو بوسیله حرکات دست چپ انجام می گیرد. اما این آکوردها هستند که در آهنگین کردن و جلوگیری از یکنواختی آهنگ نقش بسزائی را بازی می کنند. غیر از این مسأله نوع نواختن آکوردها بصورت آرپژ (نت های شکسته آکورد) که در آن هر کدام از نت های آکورد را جدا جدا می نوازیم و یا سبک های مختلف اجرای آکوردها (جاز، راک) و... در جلوگیری از یکنواختی آهنگ تأثیرگذار است.

به هر تقدیر کاربرد نکات زیر به آهنگساز جهت ساخت آهنگ مورد نظر خویش یاری می رساند:

۱- در آهنگ های نوشته شده در گام مینور، اکثر آکوردها مینور و در آهنگ های نوشته شده در گام ماژور ، اکثر آکوردها ماژور هستند.

۲- آکوردهای اصلی هرگام ماژور و مینور عبارتند از درجات یکم،چهارم و پنجم

مثلا اگر در گام دوماژور آهنگ داشتیم ، آکوردهای اصلی عبارتند از :
دوماژور(C)،فاماژور(F)،سل ماژور(G)

۳- در موسیقی غرب، گام های مینور دارای دو نوع هارمونیک و یا تئوریک هستند. گام های هارمونیک به دلیل وجود نت های عرضی (دیزها و بمل ها) ، سخت تر از گام های تئوریک هستند و اجرای آن ها نیاز به تمرینات بیشتری دارد.

در اجرای آهنگ ها مینور ، معمولا از گام های مینور هارمونیک استفاده می کنند .

نکته بسیار مهم آن است که اگر در قطعه ای که دارای گام مینور است ، درجات یکم ، چهارم و پنجم مینور بود، قطعه مینور تئوریک است و اگر تنها درجه پنجم ماژور بود، قطعه مینور هارمونیک است.

مثال :

گام دومینور تئوریک:

آکوردهای اصلی :

Gm-۱ Cm -۲ Dm- 3

گام دومینور هارمونیک :

آکوردهای اصلی:

Gm-۱ Cm-۲ D-۳

۴- در گام ماژور آکوردهای درجات اصلی همگی ماژور هستند.

مثال :

آکورد دوماژور(C):

درجات اصلی :

یکم (C)،چهارم(F)،پنجم(G) که همگی آکوردهای ماژور می باشند.

-اگر بخواهیم قطعه ای را آکورد گذاری کنیم از آکوردهای درجات یکم،چهارم و پنجم آن گام و نیز آکوردهای درجات یکم، چهارم و پنجم گام نسبی آن گام برای آکوردگذاری استفاده می کنیم

مثال :

گام دو ماژور :

C-۱ F-۴ G-۵

گام لامینور هارمونیک(نسبی گام دو ماژور):

Am-۱ Dm-۴ E-۵

- با استفاده از این ۶ آکورد می توان به راحتی روی شعر و یا قطعه مزبور آکورد گذاری کرد.

-گام نسبی : گامی است که دارای همان تعداد دیز و بمل گام مورد نظر باشد.(مثلا گام لامینور، مینور نسبی گام دو ماژور است و بالعکس) البته منظور ما گام مینور تئوریک است و نه هارمونیک زیرا در گام های هارمونیک علامت های عرضی تغییر دهنده داریم .

-برای آکورد گذاری حتما از گام مینور هارمونیک استفاده کنید.

-پس به طور خلاصه ابتدا مشخص می کنیم که در چه گامی(ماژور یا مینور هارمونیک) می خواهیم آهنگ بسازیم و سپس بوسیله آکوردهای متناسب آن آهنگ راترئین می کنیم

نکنه بسیار مهم دیگر آن است که در هر جایی که اقدام به آکوردگذاری کردیم ، حتما بایستی آکورد متناسب با نت مورد نظر را انتخاب کنیم. یعنی آنکه نت مورد نظر در آکورد انتخابی باشد. مثلا زمانی که بخواهیم روی نت دو آکوردگذاری نماییم از آکورد دو ماژور یا دو مینور استفاده می کنیم زیرا نت دو در این آکورد وجود دارد و یا زمانی که بخواهیم روی نت سل آکورد گذاری کنیم از آکورد سل مینور یا ماژور با توجه به نکات بالا استفاده می کنیم

برای درک تمامی مطالب دو کتاب بسریار مفیدی که توصیه می کنم بارها و بارها اجرا شود عبارتند از :

ترانه های پاپ از دهه ۴۰ تا امروز(گردآوری و تنظیم: حمید نجفی)

چهل سال پاپ(گردآوری و نگارش:عباس براری(پیمان))

در خاتمه بحث می توانید از منابع زیر جهت تمرینات بیشتر استفاده کنید . در صورتی که اشکالاتی در کتاب می بینید یا پیشنهادی دارید می توانید با ایمیل این جانب alimoarref211@yahoo.com مکاتبه نمایند.

منابع و مأخذ:

- ۱- هارمونی، ی. دوبفسکی/س. یفسیف، ی. اسپاسین، و. ساکالف، ترجمه مسعود ابراهیمی، نشر افکار
- ۲- آموزش هارمونی و تاریخ تحول آن، دیتر دلاموته، برگردان پرویز منصوری، نشر امین دژ
- ۳- دوره کامل نوازندگی کیبورد (ارگ)، اشکان نوائی - آزاده زهرائی، انتشارات البرز فردانش
- ۴- شیوه نوین ارگ نوازی، نوشته: آکسل بن تین، انتشارات چنگ
- ۵- اصول هارمونی و بداهه نوازی در موسیقی جاز و پاپ، تألیف: حمید نجفی، نشر چندگاه
- ۵- تئوری موسیقی پیانو، تألیف: دکتر حامد اهری، انتشارات رهام
- ۶- تئوری موسیقی، محسن الهامیان، موسسه فرهنگی هنری ماهور
- ۷- بنیان های آموزش موسیقی، ادگار ویلمز، ترجمه مهران پورمندان، نشر افکار
- ۸- آموزش هارمونی، ریشارد اشتور، ترجمه: یوسف یوسف زاده انتشارات رهروان پویش
- ۹- آهنگسازی به شیوه کلاسیک، علیرضا مشایخی، نشر چشمه
- ۱۰- آموزش تئوری موسیقی، مرتضی سرآبادانی، نشر چندگاه
- ۱۱- گام نخست موسیقی، مجید الکائی بهجتی، انتشارات دایره سفید
- ۱۲- تئوری بنیادی موسیقی، پرویز منصوری، نشر کارنامه
- ۱۳- چهل سال پاپ، گردآوری و نگارش: عباس براری، انتشارات رهام
- ۱۴- ترانه های پاپ از دهه ۴۰ تا امروز، گردآوری و تنظیم: حمید نجفی، نشر چندگاه
- ۱۵- قطعاتی آسان برای پیانو و کیبورد، تنظیم: حمید نجفی، انتشارات پارت
- ۱۶- هانون، ترجمه: حسن مفیدی، انتشارات پارت
- ۱۷- بیر، ترجمه فارسی: پرویز منصور یافانتهنارات هنر و فرهنگ، تابستان ۱۳۸۶
- ۱۸- آناماگدالنا، یوهان سباستین باخ، انتشارات نوگان
- ۱۹- ۲۲ منتخب آثار یانی برای پیانو، یانی، نشر مرکب سپید